

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Duygu ve düşüncelerimizi karşımızdakine aktarırken kurduğumuz cümlelerin açık ve anlaşılır olması, gereksiz unsurlar taşınamaması, çelişkili anlatımlardan uzak olması ve dil bilgisi açısından doğru olması gerekir. Cümlelerimiz bu özellikleri taşımadığında, anlatım bakımından bozuk olur; iletişim tam olarak gerçekleşmez.

Anlatım Bozuklukları

1. Gereksiz Sözcük Kullanılması: Bir sözcük cümleden çıkarıldığında, cümlelerin anlam ve anlatımında bir bozulma, daralma olmuyorsa, o sözcük gereksizdir. Çıkarıldığında cümlelerin anlamı ve anlatımı bozuluyorsa, o sözcük gereklidir.

Aşağıdaki altı çizili kelimeler aynı anlamlara gelmektedir.

Anlatım Bozukluğu

Doğru Cümle Kurulumu

Bari hiç olmazsa sen yanımızda kal.

→ Bari sen yanımızda kal.

→ Hiç olmazsa sen yanımızda kal.

Yetkililer hâlâ bir açıklama yapmadı henüz.

→ Yetkililer hâlâ bir açıklama yapmadı.

→ Yetkililer bir açıklama yapmadı henüz.

Çocuk, az kalsın, neredeyse merdivenden düşecekti.

→ Çocuk, az kalsın merdivenden düşecekti.

→ Çocuk, neredeyse merdivenden düşecekti.

2. Anlamca Birbirini Kapsayan (İçeren) Sözcüklerin Bir Arada Kullanılması: Bir sözcüğün ifade ettiği anlam, diğer sözcük içinde olursa anlatım bozukluğuna yol açar.

Aşağıdaki altı çizili kelimeler anlamca birbirini kapsar.

Anlatım Bozukluğu

Doğru Cümle Kurulumu

Kardeşim soruları hemen çözüverdi.

→ Kardeşim soruları çözüverdi.

Okula her gün iki kilometre yaya yürüyerek giderdi.

→ Okula her gün iki kilometre yürüyerek giderdi.

Almanya'daki arkadaşım karşılıklı mektuplaşı.

→ Almanya'daki arkadaşım mektuplaşı.

"çözüverdi" eyleminde "tezlik, hemen yapma" anlamı vardır.

"yürümek" sözcüğünde "yaya" anlamı vardır.

"mektuplaşmak" eylemi zaten "karşılıklı" yapılır.

3. **Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması:** İyi bir cümle, karşıladığı yargıyı tam olarak anlatmalıdır. Yani cümleden bir anlam çıkarılmalıdır. Cümle çeşitli anlamlara gelirse, o cümlede çelişkili anlatım söz konusudur.

Aşağıdaki altı çizili kelimeler cümlelerde çelişki oluşturmaktadır.

Anlatım Bozukluğu

Doğru Cümle Kurulumu

Tam üç yıla yakın bir zaman insanlık dramı yaşandı burada.

→ Üç yıla yakın bir zaman insanlık dramı yaşandı burada.

Elbette Selim de ağabeyleri ile gitmiş olabilir.

→ Selim de ağabeyleri ile gitmiş olabilir.

Cümlelerde ya kesinlik ya da ihtimal anlamı olmalıdır.

4. **Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması:** Sözcüklerin karşıladığı anlam iyi bilinmelidir. Bu nedenle konuşurken ya da yazarken, düşüncelerimizi tam ifade edecek sözcükleri kullanmalıyız. Aksi hâlde düşüncelerimizi iyi anlatamayız, hatta sözümüz yanlış anlaşılabilir.

Aşağıdaki altı çizili kelimeler düşüncelerimizi tam olarak ifade edemiyor.

Anlatım Bozukluğu

Doğru Cümle Kurulumu

Türkiye’de birçok göl kuraklık tehlikesi yaşıyor.

→ Türkiye’de birçok göl kuruma tehlikesi yaşıyor.

Öğretmen, konuyu en ayrımına kadar anlatmıştı.

→ Öğretmen konuyu en ayrıntısına kadar anlattı.

5. **Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması:** Cümledeki sözcüklerin yerinde kullanılmaması, cümlelerin anlaşılmasına yol açar.

Aşağıdaki altı çizili kelimelerin bulunduğu yer, cümlelerin anlaşılmasına yol açıyor.

Anlatım Bozukluğu

Doğru Cümle Kurulumu

Yeni okula geldim ki ders zili çaldı.

→ Okula yeni geldim ki ders zili çaldı.

Çok sınıfta duran öğrencilerin elbette canı sıkılır.

→ Sınıfta çok duran öğrencinin elbette canı sıkılır.

6. **Mantık ve Sıralama Yanlışlığı:** Cümlede verilen kavramların önem sırasının karıştırılması ya da cümlelerin mantık açısından yanlış oluşturulması sonucunda ortaya çıkan anlatım bozukluklarıdır.

Anlatım Bozukluğu

İlk kez gerçekleşen gösteriye katılım rekor düzeydeydi.

Bu cümlede mantık hatası yapılmıştır çünkü ilk kez yapılan bir gösteriye gelen izleyici sayısının, rekor düzeyde olup olmadığı bilinemez.

Bırak patates doğramayı, yemek bile yapamaz o.

Sıralama hatası vardır. Yemek yapmak, patates doğramaktan daha zor ve üst düzey bir eylemdir. Bu yüzden "patates doğramayı" sözüyle "yemek bile yapamaz" sözü yer değiştirmelidir:

"Bırak yemek yapmayı, patates bile doğrayamaz o"

ANLATIM BOZUKLUĞU TESTİ

1. Aşağıdakilerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Ülkemize yararlı insan olalım.
- B) Yetkililer hâlâ bir açıklama yapmadı.
- C) Büyüklerimize saygı gösterelim.
- D) Çarşıdan bir kilo kırmızı, al elma alır mısın?

2. " Merdivenleri inerken önce ben indim, sonra annem. "

Yukarıdaki cümlesindeki anlatım bozukluğu hangi kelimenin gereksiz kullanılmasından kaynaklanmaktadır?

- A) Merdivenleri
- B) İnerken
- C) Önce
- D) Sonra

3. " Komşunun yok denecek kadar olduğu bu yerden taşınalım. "

Yukarıda cümlesindeki anlatım bozukluğunu gidermek için hangi kelimedenden sonra " az " kelimesi kullanılmalıdır?

- A) Yerden
- B) Olduğu
- C) Kadar
- D) Komşunun

4. Aşağıda verilen cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Çocuk yine yaramazlık yapıyordu.
- B) Önce gömleğini sonra kravatını taktı.
- C) Davranışları ile herkese örnek olurdu.
- D) Hükümet bu kanunu Meclis'ten olduğu gibi geçirmek istiyor.

5. " Bu ormana ağacı herkesten evvel önce ben diktim. "

Yukarıda verilen cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedeni hangi kelimenin gereksiz kullanılmasından kaynaklanmaktadır?

- A) Ağacı
- B) Diktim
- C) Ormana
- D) Evvel

6. Aşağıdakilerden hangisinde işi yapan ile eylem arasında uyumsuzluk vardır?

- A) Sizinle daima beraber olalım.
- B) Ben ile Ali beraber pikniğe gittim.
- C) Atalarımız, bu topraklarda can vermişler.
- D) Ahmet de geldi.

7. Aşağıdakilerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sen ve o gelmemişler.
- B) Yazın hava ısınır.
- C) Her gün mutlaka fıkıh okumalıyız.
- D) Çocuk, az kalsın merdivenden düşecekti.

8. " Dışarı çıkmak istediğini kulağıma alçak sesle fısıldadı. "

Yukarıda verilen cümlesinde gereksiz olan kelime hangisidir?

- A) Kulağıma
- B) İstedğini
- C) Alçak sesle
- D) Fısıldadı

9. Aşağıdakilerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Bu gece ısı sıfırın altında eksi beş derece olacak.
- B) Dün gece uyurken gördüğü rüyayı anlattı.
- C) Çocuk, az kalsın, neredeyse merdivenden düşecekti.
- D) Yaptıklarını itiraf etti.

10. " Bu yol yaya yürümekle bitecek gibi değil. " Yukarıda verilen cümlesinde gereksiz kullanılarak anlatım bozukluğu yapan kelime hangisidir?

- A) Yaya
- B) Bitecek
- C) Yol
- D) Gibi

11. Aşağıdakilerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Kahvaltıda peynir, ekmek ve çay içtik.
- B) Aldığı şeyler hem pahalı hem de kaliteli değilmiş.
- C) Düşman kenti bombalandı.
- D) Bari hiç olmazsa sen yanımızda kal.

12. " En güzel taşıt aracı trendir. " Yukarıda verilen cümlesinde hangi sözcüğün gereksiz kullanılmasıyla anlatım bozukluğu olmuştur?

- A) Taşıt
- B) Aracı
- C) Güzel
- D) En

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde " yaşamı boyunca " sözü gereksiz kullanılmıştır?

- A) Yaşamın boyunca bu vicdan azabını çekeceksin.
- B) Suç işleyen adam yaşamı boyunca müebbet hapse mahkûm oldu.
- C) Yaşamım boyunca bu yaptıklarını hatırlayacağım.
- D) Yaşamım boyunca seni unutmayacağım.

14. " Ay bir yandan sen bir yandan sar beni. " Yukarıda verilen cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yükleme eksikliği
- B) Özne eksikliği
- C) Gereksiz sözcük kullanımı
- D) Noktalama yanlışlığı

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) Almanya'daki arkadaşımın mektuplaşırız.
- B) Birçok insanın değeri hayattayken değil; ancak öldükten sonra anlaşılır.
- C) Bırakın hayat ilkbahar gibi, ölüm de dökülen sonbahar yaprakları gibi olsun.
- D) Ehliyet alabilmeniz için lise öğretiminizi tamamlamanız gerekir.

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Mutlaka denizde yüzmüş olabilir.
- B) İşim bitince konuşabiliriz.
- C) Yaz tatilinde Malatya'da olacağım.
- D) Elinde bir hediye paketiyle içeri girdi.

17. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "genellikle" sözü gereksizdir?

- A) Pazar sabahları genellikle koşarım.
- B) Vedat, genellikle kitap okur.
- C) Okula genellikle daha çok yürüyerek giderim.
- D) Ben genellikle kahvaltıda süt içerim.

18. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Akşama fuara gideceğiz.
- B) Dedem bize masal anlattı.
- C) Kuş, yere düştüler.
- D) Birbirimize karşı kırıncı olmayalım.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Kız, burnu havada, kendini beğenmiş biri.
- B) Bu küçük ve ufak çocuk çok zeki.
- C) Seni iki kitap verdi.
- D) Küçüklerimize sevgiyle yaklaşalım.

Burak : Buraya gelir misin?

Ömer : Ders çıkışı top oynayalım.

Nisa : Bana yardım etsene.

Samet : Kitabıma bitireceğim.

20. Yukarıda ki kişilerden hangisi söylediği cümlede ek yanlış yapan kimdir?

- A) Burak
- B) Ömer
- C) Nisa
- D) Samet